

u našem životu ili ne. Je li čovječanstvo sretno, što gotovo i ne zna za te izraze, ili je u tome baš njegova tragika?» (str. 439). »Svi, koji ne će Boga, a ipak bi hjeli nekakvu religiju, služe idolima, iskazuju bogoštovlje nečemu, što nije Bog« (str. 444). »Netko čak mora i hrptenicu slomiti u bogohulstvu (kao stari Simeoni u Gigi Barićevoj Milana Begovića), da se u posljednje čase života pomiri s Bogom« (str. 488). »Mislilac vazda zre u ljudskom življenju tajnovitost njegova opstojanja« (str. 490). »Ako razumjesmo, da naš život nije sam o sebi, — ukazuje se opstojnost Boga upravo toliko sigurnom, kao vlastiti život« (str. 491). »Ako nema vječne ljubavi, i Boga nema — jer je nespojivo, da ima Bog, a nje nema. Zašto nespojivo? Jer samo je vječna ljubav kadra pružiti sreću, koju Bog mora dati za moralnu dobrotu« (str. 493).

Naveli smo tek mali broj rečenica, nazovimo ih aforizmima, kakovima obiluje ovo djelo Dra Zimmermanna. Nisu to aforizmi u običnom smislu te riječi, nego su to duboko fiziozofski osnovane refleksije, koje su poduprte jakim razumskim dokazima. Ako nam je ikada bilo potrebno ovakovo djelo, potrebno nam je bilo u sadanjem vremenu, kad su sva nastojanja uperena na nacionalni moralni preporod našeg hrvatskog naroda. Bez dubokih moralnih kvalifikacija, osobito kod naobraženih krugova i vođa naroda, posao oko preporoda bit će jalov posao. Zato bi bilo potrebno, da svi, osobito svećenici, nastoje, da to djelo dođe u ruke naše inteligencije, za koju je djelo i pisano. Ovo djelo provejava onaj eros Platonov, koji teži za izvorom istine — Bogom; koji teži za plemenštinom. Cijelom knjigom na mnogo mjesta diže se ogorčeni protest protiv svake nepravde, nasilja, materijalističkoga kapitalizma i bilo kakovog izrabljivanja slabijih. U njoj se odrazuje duša, koja je iskusila, što znači borba za istinom, pa kad ju je našla, nema te sile, kojoj bi dozvolila, da joj tu istinu ugrabi, jer razumije, što znače riječi: Veritas salvabit vos! . . .

Ali ova se knjiga ne čita poput kakova romana ili pripovijesti i drugog zabavnog štiva. Nju treba proučavati. Zato punim pravom auktor u predgovoru kaže: »Ova se knjiga čita polagano i na prekide, da uzmogne trajno poticati na razmatranje i da opetovano upozori na one misli, koje nam razotkrivaju uvid u smisao života«. Kamo sreće, da svi naši naobraženi svjetovnjaci prihvate tu knjigu onakovom ljubavi i težnjom za istinom, kakovom je ona bila pisana.

P. Dr. Teofil Harapin

ŠKOLSKA KVALIFIKACIJA SVEUČILIŠNIH NASTAVNIKA.

Mislimo ovdje na sveučilišne nastavnike takovih fakulteta, što imaju ili samo crkveni značaj ili uz državni i crkveni tako, da mogu podjeljivati akademske stupnjeve (licencijat i doktorat) s vrijednošću i učinkom u crkvenopravnom području

(»qui effectus canonicos in Ecclesia habent« vd. k. 1377). Kodeks kanonskog prava ne ima potanjih propisa za takove fakultete niti odredaba o potrebnoj kvalifikaciji sveučilišnih nastavnika, nego to ostavlja posebnim odredbama, koje će sv. Stolica o tom izdati (vd. k. 1376). I zaista je sv. Stolica međutim izdala novi crkveni Sveučilišni zakon: to je poznata konstitucija Pija XI. »*Deus scientiarum Dominus*« od 24. V. 1931, de Universitatibus et Facultatibus studiorum Ecclesiasticorum. (AAS, 1931, 241).¹ Ova konstitucija ima značaj općega crkv. zakona,² pa iznimke (oprost, dispencijaciju) od njezinih propisa može da dopusti samo sv. Stolica (vd. k. 81) odnosno S. Kongregacija za Sjemeništa i Sveučilišta (vd. k. 256), koja je izdala za taj crkveni sveučilišni zakon i provedbenu naredbu (Ordinationes de 12 jun. 1931. AAS, 1931, 263). Taj crkveni zakon traži od sveučilišnog nastavnika kao neophodno potrebitu školsku kvalifikaciju, da ima propisni doktorat (Art. 21: »Ut quit in Professorum Collegium cooptetur, requiritur: ... »*Laurea congruenti praeditus sit*«). Zakon traži ovu kvalifikaciju ne samo od onih, koji će imati i formalno naslov profesora, nego od svakoga, koji ima biti primljen u nastavnički zbor. Ta se kvalifikacija traži za »profesore« u smislu nastavnika (magistri) uopće. To nesumnjivo pokazuje i odredba (čl. 19 § 3), koja glasi: »*Pro opportunitate etiam alii assumi possunt Professores, qui ad certum tempus munere fungantur tradendi aliquam disciplinam*«. Dakle spadaju među Professorum i privremeni nastavnici, suplenti i t. d., a ne samo oni, kojima je formalno podijeljen naslov profesora. To drukčije i ne može biti, jer ista konstitucija u svojim općim (Art. 10 § 1) propisima izrijeком određuje, da tek postignuti doktorat (Laurea) daje propisnu kvalifikaciju za sveučilišnog nastavnika uopće (»*ut idoneus haberi possit ad docendum etiam in Universitate vel Facultate*«).³

Ta se kvalifikacija stiče tek formalnom promocijom na akademski stupanj doktorata, a ne možda već svršenim ispitima. Doktorat koji daje potrebitu kvalifikaciju mora biti povrh toga propisni (»*Laurea congruens*«), dakle prije svega mora biti stečen na crkvenom fakultetu, koji ima pravo promocije (vd. k. 1377), zato ne dostaje doktorat stečen na svje-

¹ Vd. Ruspini, Novi propisi sv. Stolice o univerzitetima i fakultetima crkvenih nauka, Bogosl. Smotra, Zagreb 1931, str. 353. Odar, Cerkvena reforma fakultet, Bogosl. Vestnik, Ljubljana, 1932, str. 169.

² »Sicut standum est ex CIC iuri communi, ita etiam circa res et gradus universitarios sola auctoritas sollemnis manet et viget Constitutionis »*Deus scientiarum Dominus*«. Vd. Walz, De laurea doctorali velut summo gradu academico, Angelicum, Romae 1941, 208.

³ »Qualitas igitur doctoris obtenta, est praerequisitum ad locum magisterii implendum. Laurea doctoralis non est praemium pro cursu tradito, sed condicio pro magisterii officio exequendo.« Walz, ibd. 212.

tovnom fakultetu.⁴ Doktorat iz sveukupne teologije vrijedi za sve predmete na bogoslovskim fakultetima, osim za sv. Pismo, za koji je predmet propisana još posebna kvalifikacija.⁵ Doktorati stečeni na posebnim crkvenim fakultetima (institutima) n. pr. iz kanonskog prava, istočnog bogoslovlja i t. d. dostaju samo za odnosne predmete.

Prema tomu tko nema propisnog doktorata, ne može doći u obzir za sveučilišnog nastavnika na fakultetu, koji ima crkveni značaj i negraduiranoj osobi ne mogu se ni u kojem slučaju povjeriti predavanja. To vrijedi za sve predmete bili oni glavni (disciplinae principales) ili sporedni odnosno pomoćni (d. auxiliares). Iznimku bi mogla dopustiti samo sv. Stolica (S. Kongreg. Sveuč.), ali držim, da bi se takova dispensa možda mogla dobiti za pomoćne, ali jedva za glavne predmete.

Dr. Fr. Herman.

Župnik i mješovite ženidbe. Župnik ima strogu dužnost, da u svim prilikama i svima pastoralnim sredstvima odvraća svoje vjernike od sklapanja mješovitih ženidaba (v. k. 1064, 1). Kada se ipak u iznimnom slučaju takav mješoviti brak neda spriječiti, treba da župnik nastoji (v. k. 1064, 2), da stranke udovolje kanonskim propisima i da se brak sklopi s oprostom od zabrane u kat. Crkvi. Sve takove mješovite ženidbe treba da župnik (v. k. 1064, 3) drži u stalnoj evidenciji, ali isto tako i sve one mješovite ženidbe, koje su sklopljene izvan kat. Crkve i zato ostale nevaljane radi manjka u bitnom obliku. (v. k. 1099 § 1, 2). Katolici, koji žive u takovim nevaljanim mješovitim ženidbama moraju se smatrati javnim grješnicima (v. k. 2357 § 2), koji su pod crkvenim kaznama (v. k. 2319) i prema tomu će župnik s njima postupati. Dužnost je župnikova, da svakom prigodom, a napose onda kada takovi katolici donose na krštenje djecu iz nevaljanih mješovitih brakova, svima dušobrižničkim sredstvima nastoji oko toga, da oni naknadno ukrijepe svoju nevaljanu ženidbu i s Crkvom se izmire. No u svakom će slučaju ovakovu djecu, kada mu se donese na krštenje, svejedno da li je otac katoličke vjere ili majka, krstiti i u matice uvesti kao »zakonitu za građansko područje«.

Dr. Fr. Herman.

⁴ »Gubernia civilia non habent auctoritatem constituendi Doctores in scientiis ecclesiasticis, quia incompetencia sunt. »Vd. Trombetta, De iuribus et privilegiis Doctorum ecclesiasticorum, Surrenti, 1911, 3.

⁵ Motupopr. Pija XI. »Bibliorum scientiam«, 27. apr. 1924. (AAS, 1924, 180) propisuje, da svi profesori biblijskih znanosti moraju imati od sada akademske stupnjeve bilo Biblijske komisije bilo Bibl. Instituta.